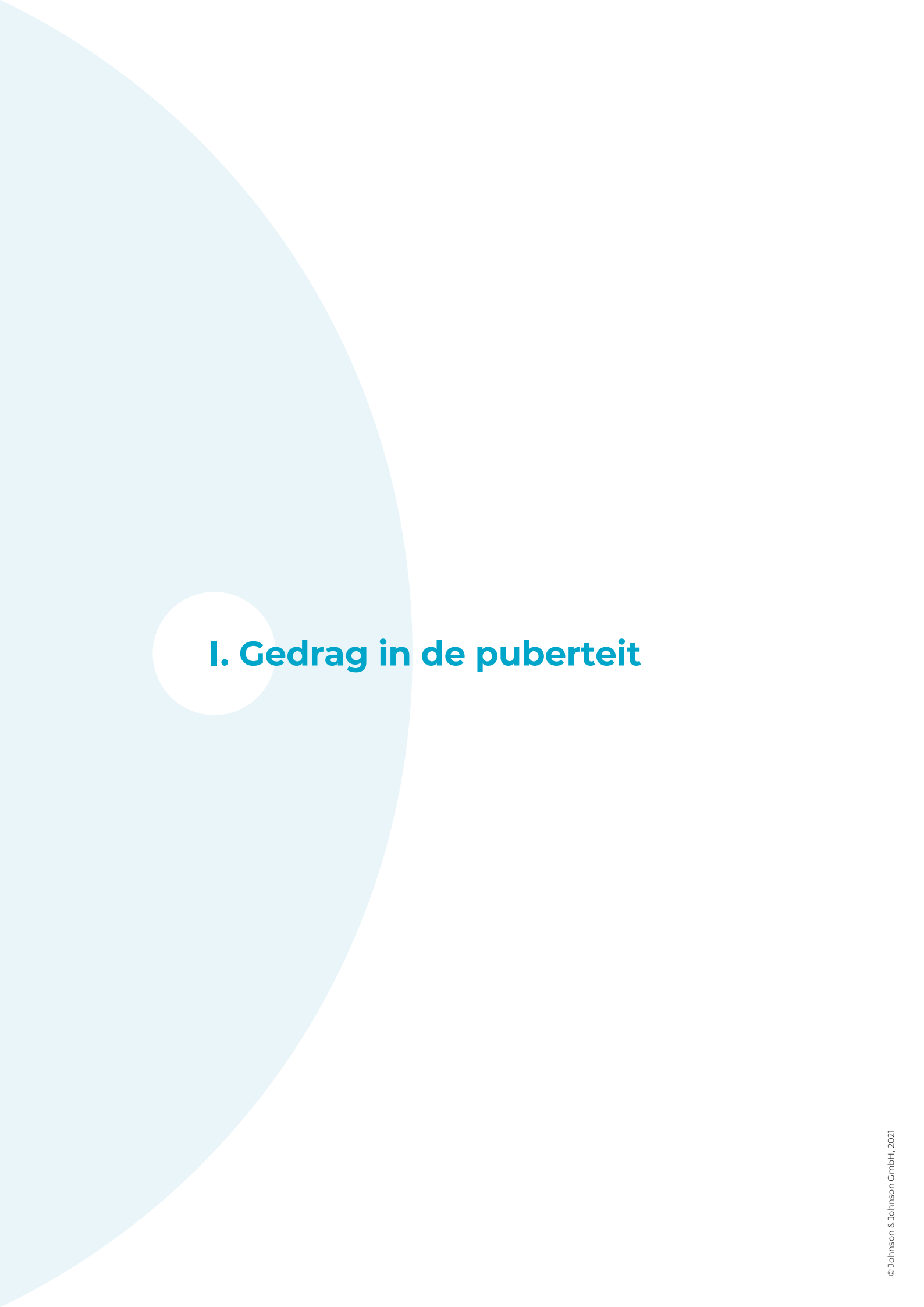

I. Gedrag in de puberteit

1 **Waarom een positieve houding ten opzichte van de puberteit belangrijk is**

De puberteit is een spannende en noodzakelijke overgangsfase naar adolescentie en volwassenheid en wordt vaak in een negatief daglicht gesteld. Ouders en leerkrachten zijn vooral bang voor onwillige, weerbarstige en slecht gehumeurde jongeren, wier verhoogde bereidheid om risico's te nemen tot problemen kan leiden. Veel pubers stellen zich in deze levensfase bloot aan mogelijke risico's, zoals een verhoogde consumptie van alcohol of andere drugs. Dit baart veel ouders grote zorgen. Als preventieve maatregel kunnen leraren hun leerlingen in de klas voorlichten over bijvoorbeeld middelenmisbruik.

De puberteit is een natuurlijke ontwikkelingsfase in het leven van

elke jongere en mag niet worden gelijkgesteld met een onvermijdelijke ziekte. Een negatief gedrag kan extra angsten en onzekerheden bij de jongeren aanwakkeren. Het is daarom belangrijk om de ontwikkelingsstap op een natuurlijke manier tegemoet te treden. Tijdens de puberteit krijgen jongeren te maken met een groot aantal ontwikkelingsstaken. Daarom hebben zij, zeker in deze tijd, steun, begrip, waardering en ondersteuning nodig van ouders en leerkrachten, ondanks alle drang om zelfstandig te zijn. Uitdrukkingen als 'de puberteit' kunnen er soms toe leiden dat jongeren zich niet begrepen of niet gewaardeerd voelen en afstand nemen.

Een respectvolle houding alsook een goede begeleiding door deze levensfase, die ongetwijfeld kwetsbaar is, laat jongeren op een positieve manier hun mentale, emotionele en fysieke potentieel zien.

De individuele ontwikkelingsstappen dienen door hen als voorspelbaar en verklaarbaar te worden ervaren en dienen daarom ook door ouders en leerkrachten te worden overgedragen. Want alleen wie zichzelf kent, begrijpt en waardeert, kan en wil zich tegen risico's beschermen.

[Het begrijpen van gezondheid en ziektes](#)

2 **Samenwerking tussen scholen en ouders**

Seksualiteit maakt deel uit van iemands persoonlijkheid, die individueel wordt beleefd, afhankelijk van persoonlijke ervaringen en verlangens. Aangezien sommige jonge mensen onzeker worden over hun veranderende lichaam, vooral tijdens de puberteit, is het zeker gunstig voor de leerlingen tijdens de seksuele voorlichting als leraren aangeven dat ze bereid

zijn om te praten. Wie jongeren betrouwbare seksuele voorlichting biedt en een positief lichaamsbewustzijn overbrengt, draagt bij aan de ontwikkeling van een beter zelfbeeld.

Terwijl veel ouders blij zijn dit 'ongemakkelijke' deel van de opvoeding in de handen van de school te kunnen leggen, zien

anderen het als een **ongewenste inmenging in hun onderwijs-sovereiniteit**. Hierachter zit vaak de zorg dat er wordt gehandeld naar de eigen waarden en morele concepten en dat seksualiteit "verkeerd", "immoreel" of "te vroeg" wordt gecommuniceerd. Het is daarom belangrijk om het vertrouwen en begrip van de ouders voor seksuele voorlichting te winnen.

Afhankelijk van de wet is er een verplichting om de ouders te informeren. Ouders dienen tijdig voor aanvang van de seksuele voorlichting geïnformeerd te worden over de inhoud en de didactische werkwijze van seksuele voorlichting op school. Voorlichtingsbijeenkomsten en ouderavonden zijn bij uitstek geschikt om vertrouwen te wekken en verkeerde inschattingen tijdig, zorgvuldig en begripvol te corrigeren. Tolerantie speelt een fundamentele rol in de samenwerking tussen ouders en leerkrachten. De prioriteit is echter altijd om de leerlingen te ondersteunen bij het ontdekken van hun levenspaden en bij het behouden van hun gezondheid.

De openheid en tolerantie die de schoolomgeving uitstraalt, kan en moet bijvoorbeeld steun en zekerheid bieden aan de toch al onzekere jongeren wanneer ze met een 'onverwachte' **seksuele geaardheid** naar buiten komen. Met alle begrip voor ouders die leven volgens andere waarden en overtuigingen en die mogelijk voor het eerst met het onderwerp homoseksualiteit te maken krijgen, moet begrip en steun voor de jongere altijd voorop staan.

Seks voor het huwelijk is soms ook onderhevig aan strengere morele oordelen. Hier wordt echter vaak ten onrechte het "intacte" maagdenvlies aangehaald als bewijs van "maagdelijkheid". Het **maagdenvlies** is een ring van huidplooiën die de ingang van de vagina omringt. Door de invloed van vrouwelijke hormonen vanaf de puberteit wordt het maagdenvlies zachter en breder, maar verschilt ook sterk van vrouw tot vrouw. Of er geslachtsgemeenschap (of zelfs misbruik) heeft plaatsgevonden kan daarom meestal niet worden bevestigd of uitgesloten door het maagdenvlies te onderzoeken.

Bovendien heeft het gebruik van artikelen voor interne **menstratiehygiëne**, zoals tampons, **geen invloed** op het maagdenvlies. Vanuit dit oogpunt staat niets het gebruik ervan in de weg. Het feit dat in Nederland ongeveer 41.000 vrouwen leven met **genitale verminking** en dat nog eens 4200 meisjes de komende 20 jaar het risico lopen, blijft vaak onopgemerkt. Veel getroffen vrouwen beschouwen hun toestand als 'normaal'. Ze voelen zich vaak gestigmatiseerd en vernederd door termen als 'genitale verminking' of andere overeenkomstige verbale beschrijvingen. Onder bepaalde omstandigheden kan dit vrouwen er ook van weerhouden om hulp te zoeken voor hun dochters of zichzelf als er zich problemen voordoen.

De inhoud en waarden in het kader van seksuele voorlichting moeten transparant worden gecommuniceerd naar ouders! Ze moeten het gevoel hebben dat hun normen en waarden serieus worden genomen, zodat een zo goed mogelijke samenwerking kan ontstaan in het belang van de jongeren. Feitelijke verkeerde beoordelingen moeten echter zorgvuldig worden gecorrigeerd. Bovendien staat het welzijn van jongeren altijd voorop.

[Link naar artikel over vrouwelijke genitale verminking/besnijdenis](#)

3 Regels van gesprek

- **Respect en tolerantie** vormen de basis van elke succesvolle communicatie, zowel met de ouders als met de leerlingen.
- Vooral bij het spreken met jongeren moet erop worden gelet dat er **technisch correcte taal wordt gebruikt**. Vragen en persoonlijke bijdragen van de leerlingen zijn welkom, maar mogen **nooit worden geëist**. Wat in de les wordt gezegd, moet **vertrouwelijk** blijven.
- **Al te persoonlijke zaken uit het privéleven van docenten moeten worden vermeden**, want voor leerlingen is te dicht bij de opvoeders vaak ongemakkelijk. Zelfs als ze hun leraars om persoonlijke informatie vragen, willen ze meestal geen intieme details weten. Antwoorden op vragen als "Wanneer hebt u uw eerste kind gekregen?" en dramatische beschrijvingen van uw eigen bevalling helpen jonge mensen over het algemeen niet.
- Voor sommige onderwerpen kan een **genderspecifieke indeling van de leerlingen** nuttig zijn. U kunt ook externe deskundigen uitnodigen, zoals de GGD.
- Denk na over uw eigen **houding** en respecteer uw **grenzen**. Kinderen en jongeren voelen meestal aan of de persoon voor hen authentiek is of doet alsof.
- Jongeren moeten **de kans krijgen om te praten** als ze problemen hebben. Openlijk omgaan met vragen over seksualiteit, maar ook mogelijke problemen als identiteitskwesties, misbruik of besnijdenis aan de orde stellen, maakt de bereidheid van een jongere om te praten makkelijker. Het is ook belangrijk om de leerlingen te wijzen op mogelijke contactpunten als ze hulp nodig hebben.